

Intr- o seară a dispărut “cutia cu iluzii”

Horia Lovinescu aplaudă. La ultimul etaj al Casei de Cultură a Studenților s-a acumulat o stivă curioasă de cuburi de lemn. Un tânăr cu frac și “țilindru” negru, altul cu maieu vărgat, cu politețe jucăusă, le distribuie.; te invită în sală, îți oferă un loc – oriunde vrei, în orice parte. O sală lungă, cu un plafon jos, într-o agreabilă penumbră. Dezordonat, capricios, cuburile umplu spațiul central. Fasciculele de lumină ale reflectoarelor mobile orientează publicul spre unul sau altul din colțurile sălii, conturează spațiul de joc, ultima demarcație dintre realitate și lumea ficțiunii, între public și actori. De aproape neverosimilă tinerețe, actorii se simt bine împresurați de spectatori. Sînt costumați, machiați cu maximă simplitate. Nici o distanță, nici o barieră, nici un efect tehnic nu-i apară , nu-i maschează; prin nimic nu pot amăgi spectatorul. “Cutia cu iluzii” – scena – a dispărut.

Orice fracțiune de expresie este înregistrată, orice clipă de oboseală sau relaxare s-ar simți. Probabil niciodată scena nu va obliga actorul la o concentrare asemănătoare cu cea pe care o impune apropierea nemijlocită a spectatorului. Lipsită de orice protecție, obligată la o teribilă continuitate a emoției, interpretarea își arată fața concentrată, întoarsă în sine, expresivă. Participi la căutarea ei, esti implicat în eforturile ei; trebuie tu însuși să creezi. Teatrul studentesc inaugurează un dialog între actor și spectator de o acuitate, de o intimitate după care am intuit adesea că rîvnește spectacolul modern.

“Proprietate condamnată”, Vorbește-mi ca ploaia” și :Lasă-mă să te ascult” de Tennessee Williams (regia Grigore Popa) și “Bătătură, bătătură de fiecare zi” de Radu Dumitru (regia Magda Bordeianu) au realizat o neașteptată unitate de atmosferă., în ciuda distanțelor dintre autori. Remarcabil este, de aceea, curajul acestui cupe la prima vedere atît de curios. Remarcabil prin puterea de a intui în această lucrare cu totul inedită un autor veritabil, a cărui știință de a articula dramaturgic nu seamănă deloc cu a unui debutant.

Aplauze de a căror sinceritate nu te poți indoi, pentru că nimic din ambianța acestei săli nu le reclamă, au constituit răspunsul firesc, aprobativ, emoționant, pe care primii spectatori l-au dat dorințelor atît de elocvent exprimate de tinerii artiști. Da, au găsit un drum spre arta adevărată, au izbutit să vorbească despre frumusețe, puritate,

ideal, cu simplitate, cu putere de convingere. Au fost intelesi.

Mi-a produs o neasteptată bucurie acest teatru studentesc.

Mi se pare foarte interesant faptul că el nu dublează activitatea studenților de la I.A.T.C., că, “amator” fără compromisuri, își propune totuși să atingă o treaptă artistic superioară, de o calitate apropiată celei profesioniste. Aplaud din toata inima modul în care a fost concepută amenajarea sălii, care a izbutit să realizeze acea intimitate-neîntilnită în teatrul obișnuit – între interpreți și public. Am avut marea bucurie de a descoperi miercuri seara o regizoare de incontestabil talent – Magda Bordeianu. Remarcabil este și felul în care a știut să stăpânească, să orienteze această trupă, care nu are încă o formație artistic dobândită.

Am descoperit de asemenea, o interpretă cu o vocație teatrală categorică – Liliana Dumitrescu – pe care, în ciuda stângăciilor explicabile, prin lipsa de experiență, o urmărești totuși cu interesul pe care știu să ți-l întrețină actrițele veritabile.

În sfârșit am cunoscut prin teatrul studenților un text românesc inedit - nu numai original prin formă, ci și de o putere de a impresiona cu totul surprinzătoare. Radu Dumitru m-a impresionat prin intensitatea gândirii și a emoției.

Mă preocupă viitorul acestui teatru. Nu obiectez, doresc să-i fiu de folos. Cred că nu ar trebui să continue pe linia anunțată de prima parte a spectacolului – punerea în scenă a lui Tennessee Williams. Aceasta este misiunea teatrelor profesioniste, care se achită de ea cu multă seriozitate, poate cu oarecare întârziere, dar oricum mai profund și cu mai amplu răsunet decât o poate face un teatru de amatori. Cred că misiunea lui este să se diferențieze cât mai mult – nu din și prin extravaganta, ci pentru ca are posibilitatea de a experimenta niște sectoare ale teatrului modern pe care teatrele profesioniste nu le pot încă acoperi. Spectacolele de poezie, pantomime, improvizații, chiar happening – orice. Cu acești oameni trebuie să se încerce mereu. Apoi tot ei pot descoperi autori dramatici sau pot crea ei înșiși dramaturgie, prin încercări colective, sugerate de scenă, verificate imediat în scenă. Încă o dată: m-a bucurat foarte mult această manifestare, vorbind răspicat, emoționant despre tinerețe, curaj, talent.

(Articol apărut în “Luceafarul” la câteva zile după premiera cu care s-a deschis teatrul studentesc PODUL în data de 10 ianuarie 1968 și așezat nouă prin amabilitatea Lilianei Dumitrescu.)